

Králl Csaba

Tes(z)helyzet

Dave St-Pierre: Egy kis gyöngédséget, a francba is!

• Trafó, Budapest
• 2008. november 24–25.

Volt egy elméletem, ami tavalyig nemigen látszott megdőlni, miszerint a kanadai (vagy belga) kortárs tánc színházi előadásokban (szinte) lehetetlen csalódnai.

Aztán jött DAVE ST-PIERRE meg *A lelkek pornográfija** és borult minden. Addig azt hittem, minden kanadai művész szürkeállományában van egy rejtett áttétel, amivel úgy ragadják meg a világot, a szellemet, a színház dolgait, ahogyan mi sohasem lennénk képesek. Nos, Dave St-Pierre, aki rettenetes fenegyerek hírében állt, alaposan rám cáfolt. A színházi létezés határait feszegető trilógiájának első része ugyanis azzal a naiv rácsodálkozással kezelte a színpadi meztelenséget, ahogy egy csapat óvodás felfedezi a testét a koedukált mellékhelyiségben.

Dave St-Pierre-nél nem volt rejtett áttétel. Persze konvencionális értelemben előadás sem, legfeljebb közepszerű helyzetgyakorlatok sora, amit úgy-ahogy bepakoltak az üres térbe és feltuningoltak némi zenével, fénnel, szöveggel. Hiányzott a szituációs közeg, a dramaturgiai konstruáltság. A jelenetek többnyire tét nélküliek, kiforratlanok, üresek voltak, melyeket a meztelenség amatőr ízű gesztusa és túlszerepeltetése tartott voltaképpen „életben”. Nem állítom, hogy az idei *Kortárs Drámafesztivál*on bemutatott második rész már kinőtt minden gyerekbetegséget, mindenesetre átgondoltabb és szervezesebb munka a korábbiánál, azzal együtt, hogy az jóval messzebb merészkedik provokáció dolgában.

Üres tér a színpad. Pucér férfi ül bodorított szőke női parókában a hátsó fal elé helyezett széksor szélén; heherészik, hellózik, arcába lógó fürtjeit fújkálja, és veszetül integet a terembe érkező nézőknek. A többi szereplő átlagos civil ruhában elvegyül a nézőtéren, bóklászik a sorok között, leül, feláll, nyüzsög, tolakszik, (alig feltűnően, de) „szerepel”, végül egyenként a színpadra szállingózik, és a helyére ül. Először egy fiú és egy lány válik ki a csoportból: jó kétlépésnyire megállnak egy-

DAVE ST-PIERRE
A lelkek pornográfija © fotó: Dave St-Pierre

mással szemben, a lány némán, eleinte gyengéd, kérlelő karmozdulatokkal, majd egyre követelőzőbben, hisztisebben, legvégül egész testében remegve, csapkodva-zihálva próbál érzelmeket kicsikarni a fiúból, de az nem reagál, csak áll mereven, faarccal, bevehetetlenül. Ekkor egy másik pár lép előre: a nő nekifutásból többször ráveti magát a férfira, a nyakába csimpaszkodik, himbálódzik rajta, ölelni, habzsolni szeretné, ám mindannyiszor visszapattan róla; a férfi egyetlen aprócska pillantásra, gesztusra sem méltatja. Végletes érzelmek feszülnek egymásnak a nyitó jelenetekben, de valódi rizikó nélkül. A koreográfus egyszerű színpadi helyzetként kezeli valamennyit, amelyeknek nincs felvezetése, kifejelete, ok-okozati viszonya, pusztán csak megtörténik.

Végletek között szánkázik az előadás is. Vehemensen siklik egyik szélső ponttól a másikig: az infantilizmus és drasztikum, a líra és humor, a magamutogatás és nézőpiszkálás, a taszító ripacséria és törekeny jelenlét között. Minden epizód el van emelve a realitás talajáról, és a végsőig kijátszott. Az előadók nem átélnek a szituációkat, hanem szerepelnek. Színházi-táncos egyéniségükből a civilség vad, exhibicionista energiái csapnak ki. Olykor térdvédőt húznak, ami előre jelzi a meg-megiramló táncos futamok robbanékony, „fizikális” voltát.

Dave St-Pierre számára a színház provokatív játék, ahol végeredményben minden megtörténhet. Ez nem üres szólam vagy fenyegetés a részéről, hanem maga a gyakorlat. Valós „veszélyforrás” a mit sem sejtő közönség számára. Amikor például az előadás (egyik) főszereplője, a körmöcspős, fekete alkalmi ruhás, harapós kedvű közönségidomár(nő) bejelenti, hogy ne legyünk naivak, ne higgyük, hogy biztonságban vagyunk, mert lehet, hogy valaki ezen az estén el fogja veszíteni a szüzességét, a publikum még kuncogva morajlik fel. Bezzeg amikor hét, platina-szőke női parókás extrovertált férfi egy szál péniszben ellepi a nézőteret, behág a sorok közé, végigfekszik az ölemben, és a székkarfékon lépegetve herezacskójuk szele meglengeti a hajszálakat, majd pár centire a nézők arcától huzigálja a nemi szervét, akkor már senki nem veszi tréfának a fenti felszólalást, és ízlése, neveltetése, habitusa szerint reagálja le az esetet. (Tettelegességre végül nem kerül sor, habár egy ilyen provokatív, már-már pornográf jelenetnél ez sem lett volna kizárható.)

„A teljes megszégyenülésről álmodom. Ezzel akarok kísérletezni a színpadon: mintha a színpad egy óriási ablak lenne a világ összes leleskedője számára” – írja Dave St-Pierre. Igen kétséges persze, hogy az általa alkalmazott stratégia, a nézők testközeli inzultálása valóban megszégyenüléshez vezet-e vagy valami egészen máshoz. Az alkotói szándékot ugyanis, amely valahol a pornográfia, a kukkolás vékony jé-

gen táncoló kritikája (?) lenne, nagyon könnyű félreérteni (Imez)ni.

Mindenesetre az előadás kulcsmondatát, ami többször elhangzik szúrós tekintetű dominánk szájából, miszerint „Nincs negyedik fall!”, azaz átjárhatóság van a színpad és a nézőtér között, szó szerint testközlemből, majd hogyanem a saját bőrünkön tapasztaljuk meg. A nő, aki Sabrinaként mutatkozik be az elején, szinte folyamatosan kontaktust tart a közönséggel. Pikírt megjegyzéseiből nemcsak a mi végzálásunkra futja, jut belőle saját kompániájának is: az olyan szövegek, mint „A táncos olcsó munkaerő, mindent megtesz, amit az ember kér, bagóért!”, meg „Végül is kaptunk pénzt az előadásra, de amint látják, nem jelmezre költöttük.”, továbbá „A VIP-vendégek az előadás után megérinthetik a táncosokat!”, és még hosszan folytathatnánk sort, a laza szerkezetű előadás számtalan csapásiránya közül az önironikus szál válogatott gyöngyszemei. Egyébiránt Sabrina saját bevallása szerint már rég leszámolt a gyöngédséggel (mint mondja, a hetvenes évek divatjával), s mindjárt bizonyosságot is tesz róla, mert amikor megérkezik „hódolója” habos tortával a kézben, köszönetnyilvánítás helyett lehúzza a bugyiját és beleül a süteménybe, majd minuciózus részletességgel szétkeni a combjai közt.

A szőke parókás (hát hogy is mondjam) hímnős csapat nyílt színi átváltozása az egyik legdöbbenetesebb epizód. Mindannyian mint valami együgyű Teletubbies-figurák, sivítő fejhargon, pipiskedve köszöntgetik egymást összevissza futkározva a színpadon, majd sorba állnak a nézőtérrel szemben, és egyenként magukra veszik a ruhadarabjaikat. Mialatt felöltöznek, átlényegülnek. Nem gügyörésznek, sipítanak többé, parókájuk is lekerül, marcona férfiak állnak szemközt, akik jobb kézzel, erőből, (nem számoltam, de) legalább hússzor irtózatossá nagy pofont kevernek le önmaguknak. Közben szemük sem rebben, csak arcuk vörösödik ki mint a pipacs. Szinte nekünk is fáj. Infantilizmus és brutalitás – íme a harmadik évezred küszöbének kulcsfogalmi rövid és találó képekbe tömörítve.

Mielőtt a zárórész felettébb emelkedett, lírai képsorai előkigyóznának voltaképp a semmiből, Sabrina még egyszer és utoljára megleckéztet bennünket. Csináljunk így, mutat a karjaival olyan hullámmozgást, amit a drukkerek szoktak a stadionokban. Lehet, hogy azért, mert mi most épp nem érezzük magunkat drukkereknek, vagy egyszerűen csak unjuk már a dresszúrát, de nem engedelmesskedünk. Ha nem, hát nem – gondolja ő, majd hamarvást a társulat minden tagja felszerelkezik két-két darab kupak nélküli, másfél literes ásványvizes palackkal, és fenyegetően megáll a színpad szélén, farkasszemet nézve a közönséggel. A mellettem ülő ifjú hölgy, ki az imént még nagyokat kacarászott a péniszhúzogatóson, most rosszat sejtve maga elé húz-

DAVE ST-PIERRE

A lelkek pornográfiája © fotók: Dave St-Pierre

za a kabátját. „Tele a gatya?” – kérdezi Sabrina, majd hozzáfűzi: „Beszari alakok!”. És ekkor valami kiszámíthatatlanul furcsa dolog történik. Nemhogy nem locsolnak le bennünket, de a társulat szétszóródva megindul hátrafelé, miközben ólomlassúsággal felemeli a palackokat, majd a feje mellett két oldalt kicsorgatja a vizet (magára és) a padlóra. Először csak egy hajszálvékony vízszögár loccsan a földön, aztán hangos robajjal ömleni kezd az összes palackból. Hamarosan csillogó vízréteg borítja a színpadot. A szereplők ernyedten kiejtik kezükből az üvegeket, és lassított felvételtként hátragurulnak a színtér mélyébe. Sokáig csend honol. A mozdulatlanul fekvő testek közül először Sabrina éled, lassan levetkőzik, kupacba rakja a ruháit, majd a síkos padlón fektében csúszkálni kezd. A többiek követik példáját. Kisvártatva már tizenöt pucérrózsaszín test siklik, csusszan, hempereg, „korcsolyázik” különféle testhelyzetekben, az elveszett éden édes illúzióját keltve. Végül megnyugszanak és kifli alakban kettessel egymásra görbülnek.

Csak Sabrina marad egyedül, ami érthető, hiszen korábban részletesen kifejtette, mennyire gyűlöli a kettessel számot.

* Dave St-Pierre: A lelkek pornográfiája, Trafó, Budapest, 2007. november 26

<p>Kis Varsó <i>„It Just Wasn't Trendy Enough”</i> <ul style="list-style-type: none"> HATTYÚHÁZ GALÉRIA www.kozelites.net Pécs, Király u. 15. november 26 – 2009. január 10.</p>	<p>Feszítsd ki! <ul style="list-style-type: none"> VILTIN GALÉRIA www.viltin.hu Budapest V., Széchenyi u. 3. december 10 – 2009. január 17.</p>	<p>Thomas Ruff <i>Retrospektív</i> <ul style="list-style-type: none"> MÜCSARNOK www.mucsnok.hu Budapest XIV., Hősök tere december 12 – 2009. február 15.</p>	<p>Yael Bartana <i>t.b.a.</i> <ul style="list-style-type: none"> ENGHOLM ENGELHORN GALERIE www.engholmengelhorn.com BÉCS 2008. november 14 – december 20.</p>	<p>Balthasar Burkhard & Naoya Hatakeyama <i>Two Mountains</i> <ul style="list-style-type: none"> MUSEUM DER MODERNE SALZBURG MÖNCHSBERG www.museumdermoderne.at SALZBURG november 8 – 2009. február 8.</p>	<p>beautiful people (and the hidden wounds) <ul style="list-style-type: none"> STAROMĚSTSKÁ RADNICE (OLD TOWN HALL) www.ghmp.czPrága november 13 – 2009. január 18.</p>
<p>Pálfalusi Attila <i>Körbe zárt szerelem</i> <ul style="list-style-type: none"> MISKOLCI GALÉRIA VÁROSI MŰVÉSZETI MŰZEU www.miskolcigaleria.hu Miskolc, Rákóczi u. 2. december 4 – 2009. január 10.</p>	<p>Varga Nándor Lajos <i>Vonalművészet</i> <ul style="list-style-type: none"> BARCSAY-TEREM, AULA www.mke.hu Budapest VI., Andrásy u. 69-71. december 9 – 2009. január 20.</p>	<p>Vaszkó Erzsébet (1902–1986) <ul style="list-style-type: none"> VÁROSI KÉPTÁR – DEÁK GYŰJTEMÉNY www.deakgyujtemeny.hu Székesfehérvár, Oskola u. 10. november 29 – 2009. február 15.</p>	<p>Zilvinas Kempinas <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHALLE www.kunsthallegraz.at BÉCS október 31 – 2009. január 5.</p>	<p>Mehransichtigkeiten – Derain, Kupka, Magritte, Klee... <ul style="list-style-type: none"> MUMOK (MUSEUM MODERNER KUNST STIFTUNG LUDWIG) www.mumok.at BÉCS június 6 – 2009. február 11.</p>	<p>MOVE ON <ul style="list-style-type: none"> FUTURA www.futuraproject.cz PRÁGA december 17 – 2009. február 8.</p>
<p>Lengyel András <i>Művészet a Bankban</i> <ul style="list-style-type: none"> RAIFFEISEN GALÉRIA www.raiffeisen.hu Budapest V., Akadémia u. 6. október 20 – 2009. január 11.</p>	<p>Nádor Tibor <i>Oda-vissza</i> <ul style="list-style-type: none"> HAMILTON AULICH ART GALÉRIA www.aulichart.hu Budapest V., Aulich u. 5. december 15 – 2009. január 23.</p>	<p>Tájérenszánsz <ul style="list-style-type: none"> MAGYARORSZÁGI VOLKSBANK ZRT. BANKFIÓKJA ÉS GALÉRIÁJA Budapest XII., Istenhegyi út 40/A. november 18 – 2009. február 20.</p>	<p>Life? Biomorphic Forms in Sculpture <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHAUS GRAZ www.kunsthausgraz.at GRAZ szeptember 27 – 2009. január 11.</p>	<p>SÜNDE / Süße Laster – Lässliche Moral in der bildenden Kunst <ul style="list-style-type: none"> RESIDENZGALERIE SALZBURG www.residenzgalerie.at SALZBURG július 11 – 2009. február 11.</p>	<p>Dánia</p> <p>Pia Arke <i>Images of Memory</i> <ul style="list-style-type: none"> BRANDTS EXHIBITION COMPLEX http://uk.brandts.dk ODENSE december 5 – 2009. január 18.</p>
<p>Craft & Design – Irányok, utak a kortárs magyar iparművészetben <ul style="list-style-type: none"> IPARMŰVÉSZETI MŰZEU www.imm.hu Budapest IX., Üllői út 33-37. november 17 – 2009. január 11.</p>	<p>Mladen Stiliновиć <i>Fehér hiány / White Absence</i> <ul style="list-style-type: none"> TRAFÓ GALÉRIA www.trafo.hu Budapest IX., Liliom u. 41. december 10 – 2009. január 25.</p>	<p>Maurer Dóra <i>Szükített életmű</i> <ul style="list-style-type: none"> LUDWIG MŰZEU – KORTÁRS MŰVÉSZETI MŰZEU www.ludwigmuseum.hu Budapest IX., Komor M. u. 1. december 4 – 2009. február 22.</p>	<p>Nobuyoshi Araki <i>Silent Wishes</i> <ul style="list-style-type: none"> MUSEUM DER MODERNE SALZBURG RUPERTINUM www.museumdermoderne.at SALZBURG október 4 – 2009. január 11.</p>	<p>Western Motel. Edward Hopper and Contemporary Art <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHALLE www.kunsthallegraz.at BÉCS október 3 – 2009. február 15.</p>	<p>MANGA! JAPANESE IMAGES <ul style="list-style-type: none"> LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST www.louisiana.dk HUMLEBÆK október 8 – 2009. február 8.</p>
<p>Naomi Devil <i>A világ a hálóban</i> <ul style="list-style-type: none"> ARTITUDE GALÉRIA www.artitude.hu Budapest VI., Andrásy út 32. december 4 – 2009. január 11.</p>	<p>Vincze Ottó <i>Stallumok II.</i> <ul style="list-style-type: none"> GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTEREM www.muzeum.vac.hu Vác, Március 15. tér 19. december 12 – 2009. január 25.</p>	<p>Vajda Lajos (1908–1941) <ul style="list-style-type: none"> MAGYAR NEMZETI GALÉRIA A-ÉPÜLETE www.mng.hu Budapest I., Budavári Palota december 13 – 2009. február 22.</p>	<p>Anne Schneider <i>Without the Body</i> <ul style="list-style-type: none"> LENTOS KUNSTMUSEUM LINZ www.lentos.at LINZ október 24 – 2009. január 11.</p>	<p>RECOLLECTING Looted Art and Restitution <ul style="list-style-type: none"> MAK www.mak.at BÉCS december 3 – 2009. február 15.</p>	<p>Jacob Aue Sobol <i>Tokyo</i> <ul style="list-style-type: none"> BRANDTS EXHIBITION COMPLEX http://uk.brandts.dk ODENSE december 5 – 2009. február 22.</p>
<p>Ligeti Erika (1934–2004) <ul style="list-style-type: none"> BUDAPEST KIÁLLÍTÓTEREM www.budapestgaleria.hu Budapest V., Szabad sajtó út 5. október 10 – 2009. január 11.</p>	<p>Matzon Ákos <i>Fraktál</i> <ul style="list-style-type: none"> MAGYARORSZÁGI VOLKSBANK ZRT. BANKFIÓKJA ÉS GALÉRIÁJA Budapest II., Törökveszi út 30/B. október 16 – 2009. január 30.</p>	<p>„Egy raktár rejtett kincsei” – Szőnyi István monumentális munkáihoz készült vázlatai <ul style="list-style-type: none"> SZŐNYI ISTVÁN EMLÉKMŰZEU Zebegény, Bartóky út 7. november 6 – 2009. február 28.</p>	<p>AM SPRUNG / TAKEOFF – Young Art / Scene Austria <ul style="list-style-type: none"> OK OFFENES KULTURHAUS OBERÖSTERREICH LINZ www.ok-centrum.at november 14 – 2009. január 18.</p>	<p>EGYPTED <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHALLE EXNERGASSE http://kunsthalle.wuk.at BÉCS 2009. január 31 – március 1.</p>	<p>ENTER ACTION – Digital Art Now <ul style="list-style-type: none"> AROS AARHUS KUNSTMUSEUM www.aros.dk ÁRHUS 2009. február 7 – április 26.</p>
<p>Nádler István <i>2001–2008</i> <ul style="list-style-type: none"> NAPÓLEON-HÁZ (VÁROSI MŰVÉSZETI MŰZEU) www.artmuz.hu Győr, Király u. 4. október 25 – 2009. január 11.</p>	<p>André Kertész <i>The Polaroids</i> <ul style="list-style-type: none"> VINTAGE GALÉRIA www.vintage.hu Budapest V., Magyar u. 26. december 2 – 2009. január 31.</p>	<p>Ilona Keserü Ilona <i>Képerdő – művek 1982–2008</i> <ul style="list-style-type: none"> MODEM www.modemart.hu Debrecen, Baltazár Rezső tér 1. november 22 – 2009. január 1.</p>	<p>Sharon Lockhart <i>LUNCH BREAK</i> <ul style="list-style-type: none"> SECESSION www.secession.at BÉCS november 21 – 2009. január 18.</p>	<p>Ree Morton (1936–1977) <i>The Deities Must be Made to Laugh. Werke 1971–1977</i> <ul style="list-style-type: none"> GENERALI FOUNDATION http://foundation.general.at december 12 – 2009. március 11.</p>	<p>Qiu Anxiong <i>UTOPIA</i> <ul style="list-style-type: none"> ARKEN MUSEUM OF MODERN ART www.arken.dk ISHØJ 2009. február 6 – november</p>
<p>Bemutatózó kiállítás <ul style="list-style-type: none"> MOLNÁR ANI GALÉRIA www.molnaranigaleria.hu Budapest VIII., Bródy S. u. 22. november 13 – 2009. január 12.</p>	<p>Caro Jost <i>Utcanyomatok / Streetprints</i> <ul style="list-style-type: none"> MODERN KÉPTÁR – VASS LÁSZLÓ GYŰJTEMÉNY GALÉRIÁJA www.vasscollection.hu Veszprém, Vár u. 3-7. október 11 – 2009. január 31.</p>	<p>Vojnich Erzsébet <ul style="list-style-type: none"> NEMZETI SZÍNHÁZ / ELŐCSARNOK Budapest IX., Bajor Gizi park 1. november 20 – 2009. március 8.</p>	<p>Günter Brus <i>Midnight Dawn</i> <ul style="list-style-type: none"> MAK www.mak.at BÉCS szeptember 10 – 2009. január 25.</p>	<p>A Question of Evidence <ul style="list-style-type: none"> THYSSEN_BORNEMISZA ART CONTEMPORARY www.tba21.org BÉCS november 20 – 2009. április 5.</p>	<p>Finnország</p> <p>Drawn in the Clouds <ul style="list-style-type: none"> KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2008. január 11 – 2009. február 1.</p>
<p>Szotyory László <i>Reggeli a szabadban (szitanyomatok Manet után)</i> <ul style="list-style-type: none"> ÚJ SZÍNHÁZ – VOLKSBANK GALÉRIA www.ujszinhaz.hu Budapest VI., Paulay E. u. 35. december 12 – 2009. január 12.</p>	<p>AZ IDŐ LEGÚJABB CÁFOLATA. Kortárs magyar művészet az IROKÉZ Gyűjteményből 1988–2008 <ul style="list-style-type: none"> MAGYAR NEMZETI GALÉRIA A-ÉPÜLETE www.mng.hu Budapest I., Budavári Palota október 30 – 2009. február 1.</p>	<p>100 éve született Kerényi Jenő <ul style="list-style-type: none"> KMETTY MŰZEU – KERÉNYI GYŰJTEMÉNY Szentendre, Fő tér 21. november 20 – 2009. március 8.</p>	<p>Jan Fabre <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHAUS BREGENZ www.kunsthaus-bregenz.at BREGENZ szeptember 27 – 2009. január 25.</p>	<p>Gerhard Richter <i>Retrospective</i> <ul style="list-style-type: none"> ALBERTINA www.albertina.at BÉCS 2009. január 30 – május 3.</p>	<p>Image and After <ul style="list-style-type: none"> KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2008. január 11 – 2009. március 1.</p>
<p>Pauer Gyula <ul style="list-style-type: none"> FORRÁS GALÉRIA www.forrasgaleria.hu Budapest VI., Teréz krt. 9. december 11 – 2009. január 15.</p>	<p>Kelemen Károly <i>Bucsó a modernizmustól</i> <ul style="list-style-type: none"> MEMOART GALÉRIA www.memoart.hu Budapest V., Balassi B. u. 55. december 4 – 2009. február 4.</p>	<p>Fülöp Gábor, Majoros Áron, Rajcsók Attila <i>Friss hajtások</i> <ul style="list-style-type: none"> PARK GALÉRIA (MOM PARK) Budapest XII., Alkotás u. 53. www.mompark.hu www.molnaranigaleria.hu december 9 – 2009. március 15.</p>	<p>Lois and Franziska Weinberger <ul style="list-style-type: none"> LENTOS KUNSTMUSEUM LINZ www.lentos.at LINZ október 24 – 2009. január 25.</p>	<p>Belgium</p> <p>DE ORDE DER DINGEN <ul style="list-style-type: none"> MUHKA www.muha.be ANTWERPEN szeptember 12 – 2009. január 4.</p>	<p>Franciaország</p> <p>Kendell Geers Lori Hersberger <ul style="list-style-type: none"> MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE LYON www.moca-lyon.org LYON szeptember 19 – 2009. január 4.</p>
<p>Virtuális város '08 <ul style="list-style-type: none"> KORTÁRS MŰVÉSZETI INTÉZET www.ica-d.hu Dunaújváros, Vasmű út 12. december 12 – 2009. január 16.</p>	<p>Gigi Scaria (India) <i>Síte Under Construction / Építés alatt – háromcsatornás videóinstalláció és videók</i> <ul style="list-style-type: none"> VIDEOSPACE BUDAPEST http://videospace.c3.hu/ Budapest IX., Ráday u. 56. november 20 – 2009. február 6.</p>	<p>A Másik – Évezredes hiedelmek, végzetes téveszmék, kulturális sokszínűség <ul style="list-style-type: none"> NÉPRAJZI MŰZEU www.neprajz.hu Budapest V., Kossuth L. Tér 12. szeptember 27 – 2009. április 6.</p>	<p>Muntean / Rosenblum <i>Between what was and what might be</i> <ul style="list-style-type: none"> SAMMLUNG ESSL – KUNST DER GEGENWART www.sammlung-essl.at KLOSTERNEUBURG / BÉCS szeptember 12 – 2009. február 1.</p>	<p>Jean-Marc Bustamante <ul style="list-style-type: none"> LE MUSÉE DES ARTS CONTEMPORAINS www.mac-s.be SITE DU GRAND-HORNU november 9 – 2009. február 15.</p>	<p>Raoul Dufy <i>Le Plaisir</i> <ul style="list-style-type: none"> MUSÉE D'ART MODERNE DE LA VILLE DE PARIS www.gef.cz USTI NAD LABEM 2008. november 5 – december 12.</p>
<p>Birkás Ákos <i>Jelentések</i> <ul style="list-style-type: none"> KNOLL GALÉRIA www.knollgalerie.at Budapest VI., Liszt F. tér 10. november 20 – 2009. január 17.</p>	<p>Kotormán Norbert <i>„Has(s) vakond”</i> <ul style="list-style-type: none"> DOVIN GALÉRIA www.dovingaleria.hu Budapest V., Galamb u. 6. november 29 – 2009. február 7.</p>	<p>KÜLFÖLD / EURÓPA</p> <p>Ausztria</p> <p>KONSTRUIERTE WIRKLICHKEITEN / CONSTRUCTED REALITIES – Month of Photography <ul style="list-style-type: none"> FOTOGALERIE WIEN www.fotogalerie-wien.at BÉCS 2008. november 11 – december 12.</p>	<p>Paul Klee <i>Melody/Rhythm/Dance</i> <ul style="list-style-type: none"> MUSEUM DER MODERNE SALZBURG MÖNCHSBERG www.museumdermoderne.at SALZBURG október 25 – 2009. február 1.</p>	<p>Csehország</p> <p>SPIKNUTÍ <ul style="list-style-type: none"> EMIL FILLA GALLERY www.gef.cz USTI NAD LABEM 2008. november 5 – december 12.</p>	<p>Carte blanche à Jeremy Deller <ul style="list-style-type: none"> PAKAIS DE TOKYO www.palaisdetokyo.com PÁRIZS szeptember 26 – 2009. január 18.</p>
<p>Farkas Antal Jama <i>Hűség a Képhez, Hűség az Árthoz!</i> <ul style="list-style-type: none"> PONTON GALÉRIA www.mome.hu Budapest I., Batthyány u. 65. november 27 – 2009. január 17.</p>	<p>Lenkey Zoltán (1936–1983) <ul style="list-style-type: none"> MISKOLCI GALÉRIA – RÁKÓCZI HÁZ www.miskolcigaleria.hu Miskolc, Rákóczi u. 2. december 11 – 2009. február 7.</p>				
<p>Erdélyi Gábor <ul style="list-style-type: none"> GALERIA WHITE www.galeriawhite.hu Budapest V., Falk m. u. 7. december 5 – 2009. január 17.</p>					

Mexico: Expected/ Unexpected (Isabel and Agustin Coppel Collection) Tatiana Trouvé, sans titre 2008
 ● MAISON ROUGE
 www.lamaisonrouge.org
 PÁRIZS
 október 26 – 2009. január 18.

Antony Gormley Between You & Me Jean-Michel Alberola La précision des terrains vagues (extension)
 ● MUSÉE D'ART MODERNE SAINT-ÉTIENNE MÉTROPOLÉ
 www.mam-st-etienne.fr
 SAINT-ÉTIENNE
 október 10 – 2009. január 25.

McDermott and McGough An experience of amusing chemistry
 ● LA MAISON EUROPÉENNE DE LA PHOTOGRAPHIE
 www.mep-fr.org
 PÁRIZS
 november 5 – 2009. január 25.

Erich Solomon The King of the Indiscreet 1928-1938
 ● JEU DE PAUME – SITE HÔTEL DE SULLY
 www.jeudepaume.org
 PÁRIZS
 november 12 – 2009. január 25.

Le Futurisme à Paris – Une avant-garde explosive
 ● CENTRE POMPIDOU
 www.centrepompidou.fr
 PÁRIZS
 október 15 – 2009. január 26.

THE AWAKENING OF THE BIRDS – Homage to Olivier Messiaen
 ● COLLECTION LAMBERT
 www.collectionlambert.com
 AVIGNON
 december 14 – 2009. március 1.

Raymond Depardon – Paul Virilio Native Land / Stop Eject
 ● FONDATION CARTIER
 www.fondation.cartier.com
 PÁRIZS
 november 21 – 2009. március 15.

Robert Frank Cold Eye – Paris / The Americans Sophie Ristelhueber
 ● JEU DE PAUME – SITE CONCORDE
 www.jeudepaume.org
 PÁRIZS
 2009. január 20 – március 22.

Hollandia Oscar van Alphen The Wars
 ● NEDERLANDS FOTOMUSEUM
 www.nederlandsfotomuseum.nl
 ROTTERDAM
 október 31 – 2009. január 4.

Renzo Martens Episode 3
 ● STEDELIJK MUSEUM BUREAU AMSTERDAM (SMBA)
 www.smba.nl
 AMSZTERDAM
 november 21 – 2009. január 4.

Intervention #6, Adam Colton, Love arises from the foam
 ● MUSEUM BOIJMANS VAN BEUNINGEN
 www.boijmans.nl
 ROTTERDAM
 augusztus 21 – 2009. január 18.

Speaking Out Loud
 ● NETHERLANDS MEDIA ART INSTITUTE
 www.montevideo.nl
 AMSZTERDAM
 november 15 – 2009. január 24.

Minimal is More – Lafrenz Collection
 ● GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG
 www.gemeentemuseum.nl
 HÁGA
 október 4 – 2009. január 25.

THE HEARTLAND
 ● VAN ABBEMUSEUM
 www.vanabbemuseum.nl
 EINDHOVEN
 október 4 – 2009. január 25.

BACA Laureate 2008 – John Baldessari
 ● BONNEFANTENMUSEUM
 www.bonnefanten.nl
 MAASTRICHT
 október 7 – 2009. január 25.

Ian Wallace A Literature of Images
 ● WITTE DE WITH
 www.wdw.nl
 ROTTERDAM
 november 8 – 2009. február 8.

Thomas Struth Family Life
 ● DE PONT MUSEUM VOOR HEDENDAAGSE KUNST
 www.depont.nl
 TILBURG
 november 29 – 2009. február 22.

XXth Century
 ● GEMEENTEMUSEUM DEN HAAG
 www.gemeentemuseum.nl
 HÁGA
 november 8 – 2009. március 1.

Water in Photography
 ● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY
 www.huisarseille.nl
 AMSZTERDAM
 november 29 – 2009. március 1.

The Future will last longer than the past – part 1: an interruption by Otto Karvonen
 ● DE APPEL
 www.deappel.nl
 AMSZTERDAM
 december 7 – 2009. március 1.

LIVING ARCHIVE / Stars & Stripes Forever
 ● VAN ABBEMUSEUM
 www.vanabbemuseum.nl
 EINDHOVEN
 október 4 – 2009. március 8.

Silver Camera – What was the best news photo of 2008?
 ● FOTOMUSEUM DEN HAAG
 www.fotomuseumdenhaag.com
 HÁGA
 2009. január 18 – március 15.

Water in Photography
 ● HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY
 www.huisarseille.nl
 AMSZTERDAM
 november 29 – 2009. március 21.

Welcoming the Stedelijk Museum: Fauvists and Expressionists
 ● VAN GOGH MUSEUM
 www.vangoghmuseum.nl
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 november 14 – 2009. április 5.

From Collenius to Koons, courtesy of the Vereniging Rembrandt
 ● GRONINGER MUSEUM
 www.groningermuseum.nl
 GRONINGEN
 november 22 – 2009. április 12.

Holy Inspiration – Religion and spirituality in modern art
 ● THE NIEUWE KERK
 www.nieuwekerk.nl
 www.stedelijk.nl
 AMSZTERDAM
 december 13 – 2009. április 19.

Man Ray Unconcerned, but not indifferent
 ● FOTOMUSEUM DEN HAAG
 www.fotomuseumdenhaag.com
 HÁGA
 AMSZTERDAM
 2009. január 24 – április 19.

Richard Avedon Photographs 1946 – 2004
 ● FOAM_FOTOGRAFIEMUSEUM AMSTERDAM
 www.foam.nl
 AMSZTERDAM
 2009. február 13 – május 13.

Izrael The Aesthetics of Violence
 ● HAIFA MUESEUM OF ART
 www.hma.org.il
 HAIFA
 2009. január – május.

Írország Exquisite Corpse
 ● IRISH MUSEUM OF MODERN ART
 www.modernart.ie
 DUBLIN
 szeptember 9 – december 7.

Lengyelország BANANA REPUBLIC. The Expression of the Eighties
 ● CSW ŁAŻNIA
 www.laznia.pl
 GDANSK
 december 5 – 2009. január 4.

Marek Piasecki Fragile
 ● ZACHETA NARODOWA GALERIA SZTUKI
 www.zacheta.art.pl
 VARSÓ
 november 28 – 2009. február 1.

Litvánia Foyer: language and space at the border (CAC, FRAC-Grand Est)
 ● THE CONTEMPORARY ART CENTRE
 www.cac.lt
 VILNIUS
 november 14 – 2009. január 13.

Nagy-Britannia Fashion V Sport
 ● V&A
 www.vam.ac.uk
 LONDON
 augusztus 5 – 2009. január 4.

Annual members' photography show
 ● PHOTOFUSION
 www.photofusion.org
 LONDON
 november 28 – 2009. január 9.

Robin Rhode Through the Gate
 ● WHITE CUBE (HOXTON SQUARE)
 www.whitecube.com
 LONDON
 november 26 – 2009. január 10.

Cold War Modern 1945–1970
 ● V&A
 www.vam.ac.uk
 LONDON
 szeptember 25 – 2009. január 11.

Turner Prize 2008
 ● TATE BRITAIN
 www.tate.org.uk
 LONDON
 szeptember 30 – 2009. január 18.

Andy Warhol Other voices, other rooms
 ● HAYWARD GALLERY
 www.hayward.org.uk
 LONDON
 október 7 – 2009. január 18.

Rafael Lozano-Hemmer Frequency and Volume
 ● BARBICAN CENTRE
 www.barbican.org.uk
 LONDON
 október 9 – 2009. január 18.

Janet Cardiff and George Bures Miller
 ● THE HOUSE OF BOOKS HAS NO WINDOWS
 Modern Art Oxford
 www.modernartoxford.org.uk
 OXFORD
 október 15 – 2009. január 18.

Felix's Machines
 ● GASWORKS
 www.gasworks.org.uk
 LONDON
 november 15 – 2009. január 18.

Rothko
 ● TATE MODERN
 www.tate.org.uk
 LONDON
 szeptember 26 – 2009. február 1.

Annie Leibovitz A Photographer's Life 1990–2005
 ● NATIONAL PORTRAIT GALLERY
 www.npg.org.uk
 LONDON
 október 16 – 2009. február 1.

Dispersion
 ● ICA
 www.ica.org.uk
 LONDON
 december 12 – 2009. február 1.

Ideas taking space
 ● TATE LIVERPOOL
 www.tate.org.uk
 LIVERPOOL
 december 18 – 2009. február 1.

Miroslaw Balka Nothere
 ● WHITE CUBE (MASON'S YARD)
 www.whitecube.com
 LONDON
 december 9 – 2009. február 7.

Daan van Golden Andro Wekua
 ● CAMDEN ARTS CENTRE
 www.camdenartscentre.org
 LONDON
 december 5 – 2009. február 8.

Taylor Wessing Photographic Portrait Prize 2008
 ● NATIONAL PORTRAIT GALLERY
 www.npg.org.uk
 LONDON
 november 6 – 2009. február 15.

Rosson Crow Texas Crude
 ● WHITE CUBE (HOXTON SQUARE)
 www.whitecube.com
 LONDON
 2009. január 16 – február 21.

Indian Highway
 ● SERPENTINE GALLERY
 www.serpentinegallery.org
 LONDON
 december 10 – 2009. február 22.

David Creedon Ghosts of the Faithful Departed
 ● PHOTOFUSION
 www.photofusion.org
 LONDON
 2009. január 23 – március 6.

Yoko Ono Between the sky and my head
 ● BALTIC CENTRE FOR CONTEMPORARY ART
 www.balticmill.com
 GATESHEAD
 december 14 – 2009. március 15.

Byzantium 330 – 1453
 ● ROYAL ACADEMY OF ARTS
 www.royalacademy.org.uk
 LONDON
 október 25 – 2009. március 22.

Regina José Galindo The Body of Others
 ● MODERN ART OXFORD
 www.modernartoxford.org.uk
 OXFORD
 2009. január 31 – március 29.

UBS Openings: Paintings from the 1980s
 ● TATE MODERN
 www.tate.org.uk
 LONDON
 november 12 – 2009. április 13.

Andrea Palladio His Life and Legacy
 ● ROYAL ACADEMY OF ARTS
 www.royalacademy.org.uk
 LONDON
 2009. január 31 – április 13.

PAKSI KÉPTÁR

SZEGEDY-MASZÁK ZOLTÁN
 Magányos és társas művek

2008. december 5 – 2009. február 8.

www.paksikeptar.hu

Gyenis Tibor 7490

**Egyéb szakmai, tudományos,
műszaki tevékenység**
2008. november 8 – 2009. január 31.

modem:

MODEM Modern és Kortárs Művészeti Központ
4026 Debrecen; Baltazár Dezső tér 1. • (52) 525-018
www.modemart.hu • modem@modemart.hu